Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXV. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 28, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., pondeljek, 28. marca (March 28), 1932. Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 74

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

JAPONSKA MORDA IZSTOPI IZ LIGE NARODOV

Vladni krogi trdijo, da Liga ovira mirovna pogajanja. Japonsko časopisje nasprotuje intervenciji

Tokio, 26. marca. — Dva tukajšnja časopisa, "Nichi Nichi" in "Hochi," sta danes objavila poročilo, da je japonska vlada, zlasti ministrstva za vojno in zunanje zadeve, naklonjena izstopu iz Lige narodov.

Med vladnimi krogi prevladuje mnenje, da Liga narodov ne pospešuje akcij za vzpostavitev miru, temveč jih celo ovira. Pravijo, da bi bil mir na Daljnem vzhodu že vzpostavljen, ako bi ne bilo intervencije s strani Lige narodov.

Glede vprašanja praktične procedure, ki naj bi dovedla do končanja konflikta, Nichi Nichi poroča, da nekateri vladni uradniki urgirajo takojšnji izstop iz Lige narodov, dočim drugi argumentirajo, naj Japonska odpokliče svojega reprezentanta iz Ženeve. Prvo ali drugo bi pomenilo prelom.

List nadalje citira izjavo vojnega ministra, v kateri pravi, da bo japonska vlada podvzela drastično akcijo, ako se bo Liga narodov ali katerakoli druga stranka vmešavala v afere Mandžurije in Mongolije. Vlada smatra, da je z organiziranjem novega režima v Mandžuriji ta afera zaključena in da bi vsaka intervencija od zunaj poslabšala situacijo. V primeru, da bi komisija, ki jo je Liga narodov poslala, da prouči položaj na Daljnem vzhodu, podala poročilo, ki bi pokazalo stvari v napačni luči, tedaj bo Japonska ukinila sodelovanje z Ligo narodov. List odprto izjavlja, da bi morala japonska vlada pretrgati stike z Ligo narodov, toda ne odnošajev s posameznimi velesilami.

Smrt odvetnika udarec za delavce

Izgubil je odvetniške pravice, ker se je boril proti reakciji

New York. — (FP) — "Smrt odvetnika Elmer S. Smitha iz Centralije, Wash., je velik udarec za delavce in branitelje civilnih svobdščin," je bil komentar Roger Baldwina od Civil Liberties unije, ko ga je dosegla ta novica.

Po njegovem mnenju je Smithove smrti največ krivo njegovo neumorno prizadevanje, da bi osvobodil žrtve centralijskega masakra l. 1919, ki so bile obsojene v zapor od 25 do 40 let, ker so branile dvorano IWW, ko so jo napadli legionarji. Po blaznih "partriotičnih" orgijah so odpeljali Wesley Everesta na samoten prostor, kjer so mu odrezali spolovila, iztaknili oči, ga obesili na drevo, pod njim pa zažgali grmado.

Smith je bil edini odvetnik v državi, ki je bil pripravljen prevzeti zagovorništvo teh žrtev. S tem pa si je nakopal smrtno sovraštvo vseh "patriotov" in svoje profesije. Radi kritike sodnika John M. Wilsona, ki je predsedoval obravnavi, mu je bila l. 1925 odvzeta odvetniška pravica. Odlok vrhovnega državnega sodišca, ki je potrdilo izključitev Smitha iz odvetniške organizacije, je spisal sodnik Mackintash, katerega je nedavno Hoover imenoval za zveznega sodnika. V njem je tudi pohvalil "patriotizem" barbarskih nasilnežev.

Kljub temu pa Smith ni miroval. Stalno je bil na poti in agitiral za izpustitev teh žrtev iz zapora (v zaporu se nahajajo še štiri žrtve, eden je umrl za jetiko, eden je znorel, dva sta bila pa pomiloščena). Pri tem pa je fizično omagal, ker je navadno prenočeval kjerkoli in se borno preživljal, samo da se znižajo obrambni stroški. Boril se je tudi za restavracijo svojih odvetniških pravic.

Rešetanje Wilkersonove promocije

Čikaški list skuša uveriti senatni komitej, da gangeži vodijo boj proti sodniku

Chicago.—(FP)—Ako bo senatni justični komitej, kateremu načeluje Borah, upošteval argumente, da čikaški gangeži nasprotujejo promociji sodnika Wilkersona, tedaj bo nasedel najbolj bedasti propagandi. Ljudje, ki poznajo situacijo, se sploh čudijo, ker komitej ne ignorira te propagande popolnoma.

Ako bi bila resnica, da se čikaški gangeži, med temi Capone, res boje Wilkersona, kot to trdijo prijatelji slednjega, tedaj bi bili še veseli, če se ga iznebe. Najraje bi videli, da bi postal član ne samo apelatnega sodišča, temveč zveznega vrhovnega sodišča, pred katerega redkokdaj pride zadeva gangeških aktivnosti. Wilkersona hvalijo, ker je obsodil Caponeja in s tem prišel na prve strani časopisja, dasi Capone do sedaj še ni videl zidov federalne jetnišnice, ker se še vedno nahaja v čikaškem zaporu.

Propagando, da gangeži nasprotujejo promociji, je pričela "Chicago Tribune." Ta je vplivala na Frank J. Loescha, predsednika čikaške komisije za pobijanje zločinstva, da je poslal telegram senatorju Borahu, v katerem trdi, da Al Capone vodi boj proti potrditvi Wilkersona, ne pa železniške bratovščine.

Do sedaj niso Tribuna, Loesch in drugi podali še nikakih dokazov, ki bi podprli njihove argumente. Tribuna je v uredniškem članku napadla Donald Richberga, odvetnika železniških unij, češ, da je kot odvetnik mesta Chicaga prejemal visoko plačo, ko je vodil boj proti javnonapravnim družbam, "pozabila" pa je omeniti, da je bil Wilkerson, predno je postal sodnik, v službi Insullovih interesov. On je pozneje kot član državne trgovske komisije največ pripomogel, da je bila voznina na cestni železnici zvišana od pet na sedem centov.

Tribuni pomaga v kampanji za promocijo tudi Frank Knox, izdajatelj lista "Daily News." Knox se je pred nekaj meseci zelo trudil, da bi republikanska stranka v Illinoisu sprejela Wilkersona za governerskega kandidata, kar pa so republikanski voditelji odklonili in s tem ignorirali celo Hooverjevo sugestijo.

DISKRIMINACIJA PROTI UNIJSKIM DELAVCEM

Miloščinska organizacija obtožena, da zanika pomoč unionistom

Cleveland, O. — (FP) — Organizacija Cleveland Associated Charities je obtožena, da zanika pomoč brezposelnim unijskim delavcem pod pretvezo, da ne marajo delati za nižje plače kot jih določa unijska lestvica. Zadeva je prišla na dan na seji Clevelandske delavske federacije po zastopnikih pleskarjev. Izročena je bila posebnemu odboru v preiskavo.

Ta miloščinska organizacija je bila zavzela slično stališče v stavki oblačilnih delavcev leta 1930, ko je stavkarje nagovarjala, naj se vrnejo na delo — skebat.

Državin poslanec in tiskar po poklicu Joseph Cassidy je na seji federacije izjavil, da bo na prihodnjem izrednem zasedanju nasprotoval temu, da bi predvidevana državna pomoč prišla v roke miloščinskim organizacijam v svrho delitve.

Pomožna sredstva v tem mestu so domalega pošla in postaja situacija kritična, ako v bližnji bodočnosti ne priskoči na pomoč z večjimi dovolitvami država ali federalna vlada.

ZBORNICA ODGLASOVALA PROTI DAVKU NA PIVO

Sedaj bo morala iskati nove vire dohodkov za kritje deficita. Hoover apelira na ljudstvo, naj podpira kongres, ki se trudi, da zniža izdatke in zviša davke

Washington, D. C., 26. marca. — Medtem, ko je spodnja kongresna zbornica včeraj popoldne zavrgla načrt v davčni predlogi glede davka na pivo, ki naj bi prinesel vladi 450 milijonov dolarjev letnih dohodkov, je bil imenovan nov pododsek, ki bo iskal vire, kateri bi prinesli vladi pol milijarde letnega davka ter tako nadomestili izgubo, ki jo je povzročil poraz načrta glede davka na blago.

Načrt, da se naloži na vsako steklenico piva, ki vsebuje 2.75 odst. alkohola, tri cente davka, je bil poražen z 216 proti 132 glasovom, Mokrači niso pri tem glasovanju prejeli toliko glasov kot pri zadnjem, ko je bilo vprašanje glede restavriranja državne kontrole nad prodajo alkoholnih pijač dano na glasovanje. Glasovanje je takrat izpadlo 187 za in 227 proti.

Ko je bila bitka o davku na pivo izgubljena, je prišel pred zbornico načrt kongresnika John W. McCormacka. Ta načrt predvideva povišanje davka na importirani gasolin in surovo olje, en cent na galon. Podporniki tega načrta so trdili, da bi ta davek prinesel vladi 60 milijonov letnih dohodkov.

Predsednik Hoover je večkrat podal izjavo, v kateri poudarja, da bo kongres moral najti sredstva za kritje deficita in uravnovešenje budžeta. Dejal je, da je to neobhodno potrebno, kajti v obratnem slučaju ne vidi konca ekonomske depresije. Deficit se mora kriti z višjimi davki in nižjimi izdatki. Dve milijardi dolarjev, ki ju uključuje budžet za l. 1933, je "dedščina svetovne vojne," je rekel Hoover. V izjavi apelira na ameriško ljudstvo, naj podpira, ne pa nasprotuje kongresu, ki skuša zvišati davke in znižati izdatke.

Kongresnik T. H. Cullen, sponsor načrta glede davka na pivo, je po končanem glasovanju izjavil, da je bila napravljena velika napaka, ker je zbornica ubila načrt, ki bi prinesel vladi pol milijarde letnih dohodkov. Ta denar, je dejal, bo šel sedaj v žepe butlegarjev.

Velika zaplemba opojnih pijač

Stanford, Conn., 26. marca.— Prohibicijski agentje so včeraj zaplenili ladjo, ki je bila namenjena v New York in je nosila žganje in drugo opojno pijačo, katera je predstavljala vrednost četrt milijona dolarjev. Moštvo 46 oseb je bilo aretirano.

Kitajci odklanjajo japonske zahteve

Ameriški diplomat preprečil polom mirovne konference v Šangaju. Veliko število kitajskega prebivalstva zapustilo šangajski distrikt v zadnjih tednih

Šangaj, 26. marca.—Centralna vlada je prejela številna svarila z vseh strani Kitajske, naj ne pristane na nikake koncesije v pogajanjih z Japonci, ki bi bile poniževalne za Kitajsko.

Eksekutivni komitej kantonške frankcije je v telegramu urgiral centralno vlado, da se mora z oboroženo silo upirati japonskim zahtevam glede ustanovitve nevtralne cone v Šangaju, ukinjenja bojkota in priznanja posebnih japonskih interesov v Mandžuriji in Mongoliji. Kantonški voditelji naglašajo, da ne nasprotujejo vzpostavitvi miru na bazi častnih pogojev, toda upirali se bodo koncesijam, ki jih zahteva Japonska.

Nelson D. Johnson, ameriški minister na Kitajskem, je preprečil polom japonsko-kitajske konference, kjer se vrše pogajanja za likvidacijo konflikta. Kitajska delegacija se je pritožila, da Kenkiči Uyeda, načelnik japonske delegacije, ni hotel ničesar slišati o odpoklicu čet iz zasedenega ozemlja. V smislu resolucije, ki je bila sprejeta na zasedanju Lige narodov, bi morali Japonci umakniti svojo oboroženo silo v bližino meje mednarodne kolonije v Šangaju.

Da pomiri Kitajce, je japonski minister na Kitajskem Mamoru Šigemitsu, izjavil, da bo skušal pregovoriti militaristične avtoritete, da bi zavzele bolj spravljivo stališče napram Kitajski.

Kitajska mestna uprava v Šangaju je včeraj naznanila, da je več kot 800,000 Kitajcev in krog 10,000 inozemcev zapustilo šangajski distrikt in se umaknilo v notranjost dežele, odkar so pričele sovražnosti, ko je japonsko vojaštvo invadiralo Šangaj.

Zatiranje revolte v Mandžuriji

Voditelj insurgentov pripravljen na kapitulacijo. — Vlada prevzela kontrolo nad colninskimi uradi

Harbin, Mandžurija, 26. marca. — Japonska časopisna agencija Rengo danes poroča, da je general Ting Čao, voditelj insurgentov proti novemu mandžurskemu režimu, obvestil poveljnika japonske armade, ki je bila poslana proti rebelom, da je pripravljen na kapitulacijo. Poslal je že svojo delegacijo v glavni stan japonske armade in obljubil, da bo odredil razorožitev in razpustitev svojih čet.

Neko drugo poročilo iz istega vira se glasi, da je skupina japonskih letalcev vrgla večje število bomb na mesto Tongking Ceng ob progi južnomandžurske železnice. To mesto so pred par dnevi zasedle rebelne čete.

Dairen, Mandžurija, 26. marca. — Nova mandžurska vlada se je danes odločila, da prevzame kontrolo nad kitajskimi colninskimi uradi. Vsi dohodki iz tega vira, ki so prej šli na Kitajsko, bodo izročeni novemu režimu. Ti colninski uradi so v mestih Dairen, Antung, Newčwang, Harbin, Aigun in Lungčiangsan.

Acme-Detroit Pictures

Ki Inukai, japonski premijer in vodja militaristične in fašistične stranke na Japonskem. Na sliki ga je videti (glej puščico), kako gre v spremstvu straže na volišče. Njegova ganga je zmagala pri volitvah.

NEWYORŠKI ŠTUDENTI IZGNANI IZ KENTUCKYJA

Oblasti so jim povedale, da nimajo ničesar iskati na premogovnem polju, kamor so bili namenjeni, da preiščejo razmere med rudarji

Middlesboro, Ky., 26. marca. — Grupa petdesetih študentov in študentk, ki je dospela iz New Yorka z namenom, da preišče razmere med rudarji, je bila ustavljena, ko je dospela v Cumberland Gap, na kentukiški-tennesiški meji. Tam jih je čakal šerif okraja Claiborne in njegovi deputiji. Posadili so jih na avtomobile in odpeljali v urad okrajnega pravdnika Walter B. Smitha, da jih zaslišI.

Smith je zahteval, da vsak študent položi tisoč dolarjev poroštva, da se bodo mirno obnašali. Študenti so protestirali, toda pomagalo ni nič. Naložili so jih spet na avtomobile in jim zagrozili, naj se takoj vrnejo, od koder so prišli.

Študenti so trdili, da reprezentirajo newyorške kolegije. Dva od njih, Clifford Sing in John Jennings, sta zastopala National Miners unijo. Okrajni pravdnik je izjavil, da je prejel informacije, da so študente poslali v Kentucky komunisti, da bi tukaj širili prevratno propagando. "Smatramo vas za vsiljivce, da je vaš namen netiti nasilja in razdor med rudarji, vsled tega je najbolje, da takoj izginite od tukaj," je dejal Smith. Opozoril jih je, da imajo ljudje v sekciji, kjer so študenti nameravali uvesti preiskavo, svoje cerkve, svoje šole in domove in da odklanjajo vsako zunanjo propagando, ki bi lahko povečala njihove probleme in ogražala mir. Ko so študenti protestirali ter izjavili, da je postopanje okrajnega pravdnika kršenje njihovih pravic, je Smith odgovoril, da jih bo poslal v zapor, ako se takoj ne vrnejo v New York. V Kentuckyju niso tla ugodna za komunistično propagando, je dejal okrajni pravdnik.

Protiklerikalne demonstracije v Čileju

Santiago, Čile, 26. marca. — Protiklerikalna društva so organizirala demonstracije proti cerkvenim avtoritetam. Demonstracij se je udeležilo več tisoč ljudi in so bile v teku po vsej republiki.

Konvencija rudarske unije

Njene razprave in zaključki. — Kaj nudi rudarjem?

Pittsburgh, Pa. — (FP) — Te dni se je vršila v Pittsburghu konvencija komunistične National Miners unije. Navzočih je bilo 400 delegatov. Tajnik Borich je poročal, da ima unija 20,000 članov v 200 premogovnikih, od teh jih dela krog polovico. Te številke so bazirane na "oceni," ker je sistem članstva ohlapen in površen.

Razprave so se v glavnem vršile o preteklih demonstracijah in o akciji za zrevolucioniziranje rudarjev. Tudi samokritike je bilo veliko. Med drugim se je poudarjalo napake pri zadnji stavki v zapadni Pennsylvaniji, ko je vodstvo "v strategičnem umiku" prepustilo rudarje njihovi usodi. Da kampanja "enotne fronte" vseh elementov ni dovolj energična. Da se ne vodi dovolj živalnega boja proti progresivcem(!) in UMW. Da je premalo demokracije v organizaciji. Da je premalo opreznosti napram novemu elementu v uniji.

Konvencija je tudi spremenila sistem plačevanja asesmenta, ki bo v bodoče od 5c do 50c na mesec—odvisno od zaslužka. Borich pričakuje, da bo po tem sistemu plačevalo prispevke okrog 10,000 članov.

Iz konvenčnih razprav je razvidno, da National Miners unija hodi po istih potih kot je nekdaj hodila IWW. Njen karakter je prej revolucionaren kot strokovne unije. Koliko bo s to taktiko dosegla, je veliko vprašanje posebno za rudarje, ki potrebujejo bolj kot kdaj prej močne militantne in progresivne unije, katera bi jim nudila protekcije pri delu. Značilno je poudarjanje o "enotni fronti" in potrebi boja proti nekomunistom, kar sicer ni med ameriškimi levičarji nič novega, ampak s tako taktiko se ne zgradi organizacije. Posebno se je ne bo zgradilo med rudarji.

Pošta bojkira Hooverjeve kritike

Ustavila je dve izdaji "Freemana," ker je razgalila Hoovrovo preteklost. Redni naročniki niso prizadeti

Girard, Kans.—(FP)—Haldeman-Julius je bil te dni obveščen od poštnega departmenta, da ne sme več pošiljati po pošti dveh izrednih izdaj "American Freemana," v katerih so odlomki Hooverjeve zgodovine. Naslov prve izdaje je "Hoover Racketeering Edition," ki je izšla 26. decembra in je bilo že razpečane 315,000 izvodov. "Hoover Slave-Trade Edition" z dne 27. februarja pa je bilo razposlane po pošti 105,000 izvodov.

Odlok poštnega departmenta se ne tiče rednih naročnikov, ki so omenjeni izdaji itak prejeli. Nanaša se le na posebna naročila teh izdaj, ki še vedno prihajajo. Department je pred nekaj tedni zavzel slično postopanje iz enakih razlogov proti "Organized Farmer" iz Red Wing, Minn.

Izdajatelj "American Freemana" je rekel, da se bo boril proti postopanju poštnega departmenta. Pomoč mu je nudil tudi Nat'l Council for Freedom from Censorship iz New Yorka. Obenem je naznanil, da ta odlok ne bo preprečil razpošiljanja teh dveh izdaj, ki bodo zanaprej šle potom ekspresne pošiljatve.

To možnost je uvidela tudi administracija, ker je zadevo izročila zvezni obrtni komisiji najbrž z namenom, da se ustavi razpošiljanje administraciji neljubega čtiva tudi potom ekspresne službe.

Šolski odbor znižal plače

Elgin, Ill., 26. marca. — Šolski odbor je včeraj odredil redukcijo plač za deset odstotkov za vse učiteljice, katere prejemajo več kot $1,400 na leto.

BROOKHART ZA PRIZNANJE SOVJETSKE UNIJE

V debati s kongresnikom Fishem je izjavil, da je večina senatorjev naklonjena priznanju

Chicago. — (FP) — V debati s kongresnikom Fishem je senator Brookhart omenil glavne argumente nasprotnikov priznanja sovjetske vlade in jih temeljito pobil. Omenil je, da Združene države odklanjajo priznanje dobro organizirane države, ki ima zasalombo pri ljudstvu, kot je vlada carske Rusije odklanjala priznanje revolucionarni ameriški vladi, ki je bila ustanovljena l. 1776, 38 let.

"Zakaj je naša vlada priznala fašistično diktaturo v Italiji, ki je diktatura posebnega razreda, dočim noče nič slišati o priznanju sovjetske diktature, ki zastopa ves ruski narod?", je vprašal Brookhart. Na to vprašanje je sam odgovoril. Dejal je, da Združene države nočejo priznati sovjetske vlade, ker se temu protivijo interesi Wall Streeta. Omenil je sistem javnega šolstva v Ameriki, cest in pošte in izjavil, da je to neke vrste komunizem. Smešil je predsednika Hooverja, ki je pred leti izjavil, da je Rusija ekonomski vakuum. Milijoni brezposelnih delavcev in zadolženih farmarjev se bolj zavedajo ekonomskega vakuuma kot zaposleni ruski delavci in kmetje, je dejal Brookhart.

Dolgovi, katere je napravila carska vlada v Združenih državah in katere hočejo ameriški kapitalisti naprtiti Sovjetski uniji, predstavljajo komaj polovico dolžne vsote v primeri s škodo, katero je povzročila ameriška armada, ko je invadirala Rusijo. Poleg tega je podpirala tudi invazije kontrarevolucionarnih armad, je rekel senator.

Fish je argumentiral, da bi Sovjetska unija rabila svoja diplomatična zastopstva v tej deželi, ako bi jo Amerika priznala, za širjenje revolucionarne propagande. Ta argument je opiral na izjavo Elihu Roota in na resolucijo, ki jo je sprejela Ameriška delavska federacija. Izjavil je, da priznava pravico do revolucije, ki pa mora bazirati na "ljubezni in božjem kraljestvu," ne pa na razrednem boju in sovraštvu do Boga.

Brookhart je tudi izjavil, da je krog 70 senatorjev naklonjenih priznanju sovjetske vlade. Razrednega sovraštva ne bi bilo, je rekel Brookhart, ako ne bi en razred zatiral drugega. Sovjetsko diktaturo podpira rusko ljudstvo z večjo iskrenostjo in požrtvovalnostjo kot Američani svojo vlado.

Spremembe v japonski vladi

Tokio, 26. marca. — Preteča vladna kriza je bila odvrnjena, ko je bila včeraj izvedena rekonstrukcija kabineta. Kisaburo Suzuki, justični minister, je prevzel mesto notranjega ministra, ki je bilo izpraznjeno, ker je bil prejšnji minister prisiljen na ostavko. PoziciJo justičnega ministra je dobil Takeji Kawamura, bivši governer province Formosa.

Konstrukcijska dela se znižala za šestinko

Albany, N. Y.—Državna komisarka miss Perkins poroča, da so se konstrukcijska dela znižala v januarju za 16.1%. Konstrukcijska dela na cestah so padla za 57 odtsotkov.

V zapor radi demonstracij

Boston. — Radi demonstracij 4. februarja je bilo pet brezposelnih obsojenih v zapor od 60 dni do enega leta. Nemire je bila povzročila policija, ko je navalila na demonstrante. Prizivno sodišče je kazen potrdilo, oziroma jo zvišalo na eno leto.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:
PROSVETA
2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

188

Morgan prosi za reveže!

Yes, tudi to se je zgodilo.

John Pierpont Morgan, kralj ameriških in mednarodnih bankirjev, je pred nekaj dnevi prvič v svojem življenju stopil pred mikrofon v New Yorku in apeliral na radio-poslušalce, naj vsi oni, ki imajo malo več v žepu, prispevajo za one, ki imajo malo ali nič — in tako bomo vsi zadovoljni! Zadovoljni bodo oni, ki bodo dali kakor oni, ki bodo prejeli, in vse bo lepo na božjem svetu.

Kralj Morgan je res dobra stara duša, ker tako lepo prosi Američane, naj si pomagajo med seboj, dokler se ne vrne prosperiteta izza ogla. Dušni pastirji, ki ga imajo v číslih, ga bodo nedvomno krstili za modernega usmiljenega Samaritana in dobrega kristjana, ki skrbi za dobra telesna dela.

Oseba Morgan nas ne briga. Oseba Morgan ima lahko volovske rogove na glavi, konjski rep na koncu hrbtenice in kozje parklje na nogah, ali pa angelske peroti in svetniški sij okoli glave — prvo ali drugo ima za nas enako vrednost. Oseba J. P. Morgan sploh ne bi nikdar pledirala v radio za reveže in nihče v Ameriki ne bi vedel, da kje eksistira, če ne bi ta mož reprezentiral velikega števila milijonov, ako ni milijarda, dolarjev, ki so bili sistematično izsesani iz onih Američanov, za katere zdaj moleduje prispevkov. Ta Morgan nas pa zanima.

Finančni kralj Morgan, oziroma njegova tvrdka ali korporacija, prodaja Američanom tujezemske bonde. Prodal jih je že za stotine milijonov dolarjev in spravil je na desetine milijonov dolarjev provizije. Med vojno je financiral zaveznike in to je bilo krivo, da je Wilson porinil Ameriko v vojno. Morganovi milijoni so morali biti zavarovani! In da ostanejo zavarovani tudi po vojni, je morala Amerika "šenkati" čez polovico svojih posojil zavezniškim deželam. Ameriško ljudstvo je plačalo milijarde in še danes jih plačuje, zraven pa trpi pomanjkanje, samo zato, da Morganu tečejo nepretrgane obresti iz Evrope.

Če bi Morgan poklonil vse svoje premoženje ameriškim revežem, ne bi povrnil niti stotinke krivic, ki jih je prizadjal ameriškemu ljudstvu njegov roparski finančni ustroj; sploh ni mogoče poplačati vseh krivic in vsega dolga. Vzlic temu ima še toliko predrznosti, da osebno prosi malo manjše revže, naj pomagajo večjim revežem — žrtvam njegovega sistema.

Morski roparji ali piratje se niso toliko norčevali iz svojih žrtev, ki so jih ujeli na morju. Pometali so jih v morje. Morgan pa apelira na one, ki znajo plavati, naj pomagajo onim, ki ne znajo, da bodo lahko vsi skupaj malo več časa živeli in trpeli . . .

V Londonu se igrajo

Zadnji teden je bil za verne ljudi velikonočni teden (ponavljanje starodavnih paganskih običajev praznovanja vstajenja prirode) in v Londonu imajo star, častitljiv običaj, da kralj na veliki četrtek na slovesen način obdari izbrane siromake.

Vse se izvrši jako slovesno in ginljivo. Kralj in kraljica gresta z vsem svojim dvornim osobjem, našemljenim v kostumih, v procesiji v katedralo Westminster Abbey; tam ju sprejmejo cerkveni dostojanstveniki in posade na določena sedeža. Poleg kralja stoji "visoki lord miloščinar" s tradicionalnim prtom v rokah. Dolga vrsta drugih lordov in vsi so našemljeni. Nato pripeljejo v cerkev toliko izbranih revnih moških in toliko žensk, kolikor let ima kralj (letos je bilo 67 parov). Te reveže potem paradirajo pred kraljevo dvojico in kralj izroči vsakemu rdečo mošnjo, v kateri je petdeset šilingov.

S to dvorno komedijo je zadoščeno sto in stoletnemu običaju in — seveda — beda na Angleškem je za leto dni odpravljena. Nato pa solzavo kisanje v hlapčevskem časopisju.

S kom in s čim bi se človeški visoki trotje — ki nimajo nobenega dela, toda dovolj denarja in dosti časa — igrali, če bi ne bilo revežev? — Nelogično vprašanje! Kolikor časa bodo trotje, toliko časa bodo reveži na svetu. Prvi brez drugih in drugi brez prvih, vsak na svojem ekstremnem koncu, ne morejo biti. Oboji morajo iti, če hočemo, da bo človeška družba res človeška!

Dva velika kapitalista sta izvršila samomor. To pa še ne pomeni, da bodo vsi kapitalisti to storili. Ne še danes! Nikar se ne varajte. Vsi niso enako strahopetni!

Glasovi iz naselbin

Vabilo na predavanje

Collinwood, O. — Opozarjam slovensko javnost, da se je pred kratkim organiziral v Collinwoodu nov soc. klub naše tukaj rojene mladine, in sicer s pomočjo kluba št. 49 JSZ. Kakor izgleda, bo ta klub tudi uspeval, kajti njega sedanji člani so precej aktivni in upam, da bodo v kratkem času podvojili svoje članstvo.

Slovenskim staršem, ki imajo odrasle sinove in hčerke svetujem, da jih pošljejo, da se vpišejo kot člani kluba, katerega ime je "32nd Ward Socialist Club." Oba tukajšnja soc. kluba sta sklenila, da bosta sodelovala eden z drugim za pojačanje socialističnega gibanja v naši naselbini.

Prvi tak skupni nastop bosta imela dne 30. marca v Slov. del. domu na 15335 Waterloo Road. Na programu je prvo predavanje. Predava stari in dobro poznani veteran mestne zbornice in na zadnjih volitvah kandidat za župana mesta Cleveland na neodvisnem tiketu, dr. Walz. Predmet njegovega predavanja bo: "Mestna administracija" (City Government). Vstopnina k predavanju je samo 10c, po predavanju se bo pa vršila mala zabava. Vljudno se vabi vse tukajšnje občinstvo kakor tudi St. Clairčane in druge, da posetijo to predavanje na 30. marca v S. D. D., pričetek ob 7.30 zvečer.—**Poročevalec.**

Dve leti in pol . . .

Chicago. — Dve leti in pol je že preteklo, odkar dnevno časopisje obrača pozornost na današnjo gospodarsko krizo. Ne samo v finančnem delu dnevnikov, ampak od prve do zadnje strani se vleče ta dolga klobasa: "depresija". Naznanila o propadanju bank, zapiranju tovarn ter o bankrotiranju malih in velikih tvrdk. Krušne vrste, demonstracije in samomore le redkokedaj omenjajo in še takrat le z drobnim tiskom, na četrti ali peti strani.

Dve leti in pol je tudi že od tega, odkar se finančniki in industrijalci (velike učene glave) zbirajo od časa do časa na banketih, kjer pri težko obloženih mizah rešujejo — depresijo. Čudno je, da so ob takih prilikah povsod tudi časnikarski poročevalci navzoči, kajti takoj drugi dan lahko čitate, na prvi strani, da je ta in ta gospod financir izjavil, da je depresije konec ter da se vračamo zopet v blaženo prosperiteto. Da, od časa do časa, dve leti in pol.

Poleg zapiranja tovarn in trganja plač, je bilo ljudstvo najbolj udarjeno radi propadanja bank, kamor so vlagali svoj težko pridobljen in še težje prihranjen denar za stara leta. V lepi uniformi, s smehljajočim obrazom vas je pozdravil čuvaj pri vratih, ko ste nosili vaše dolarje v banko. Kdo gospodari s temi vašimi dolarji in kako, za to se niste brigali. Videli ste le smehljajoče obraze, električne žarnice, stebre ob vratih, marmornata tla ter velika jeklena vrata. To vam je zadostovalo, da ste odhajali tudi vi s smehljajočim obrazom in lepo bančno knjižico v žepu.

Nekega dne je počilo tudi v vaši bližini in ugasnilo žarnice nad tistimi vrati, kamor ste nosili vaše prihranke. Da, tudi vrata so zaprta in nikogar ni tam, da bi vam s smehljajočim obrazom voščil "dobro jutro". Ostala vam je le lepa papirnata knjižica.

Tako je bilo, in ker nisem "velika učena glava", vam ne bom oznanjal, da tega ne bo več, ne bom vas tolažil, da je depresije konec ter vam obljubljal "prosperiteto". Samo opozarjati vas hočem, da bodite previdni v bodoče.

Stavbinska in posojilna društva so sedaj bolj kot kdaj prej pokazala, da stoje na trdni podlagi. Špekulativnih investicij pri teh društvih ni, ker posojujejo le članom proti zadostnim varstvom. Poslovanje se vrši potom članstva in tudi dobiček se deli med vse člane enako. Dobro plačanih "učenih glav" ta društva ne vzdržujejo, ne uniformiranih čuvajev, kakor tudi nimajo nepotrebnih izdatkov za stebre, žarnice, marmor itd. Zato je mogoče, da ta društva plačujejo večje obresti na vaše vloge, poleg tega pa je vaš denar bolj varno naložen kot v kateremkoli drugem finančnem podjetju.

Jugoslovansko stavbinsko in posojilno društvo v Chicagu bo odprlo novo serijo delnic v petek 1. aprila. Rojaki, ki še niste člani te gospodarske organizacije, pristopite in si zavarujte svojo bodočnost na gospodarskem polju. Vpišete se lahko od tega dne naprej. Ako vam pa razmere še ne dopuščajo, pridite vseeno v naš urad. Seznanite se z našim delom, kar vam bo gotovo v korist. Ako vam čas ne dopušča, pišite na naslov: Jugoslav Building and Loan Association, 2552 So. Central Park ave., Chicago, Ill. Telefon Crawford 8200.

Za Jug. stav. in pos. društvo,
John Olip.

Detroitski paberkl

Detroit, Mich. — Uprizoritev burleske "On in njegova sestra" se je vsled obširnega ensambla težke in komplicirane snovi ter raznih vzrokov preložila iz prvotno določenega dne 10. aprila na 8. maja. Vodstvo želi namreč podati javnosti to kolosalno produkcijo v čimbolj tehnično dovršeni obliki, kar pa zahteva mnogo vaj.

Ta burleska vam bo predočila na odru zakulisno in intimno življenje profesionalnih igralcev ter druge elite z vsemi svojimi intrigami. Skrajno napeto situacijo pa ustvari pismonoša Lipče, ki s svojo sestro Mici uprizori pravcati škandal ter postavi na glavo celo gledališče. Muzikalne točke so v spretnih rokah g. John Berlisga, dočim se plesalke vežbajo pod vodstvom gdčne. Helen Kraintz. Predstava se vrši pod avspicijo dramskega odseka soc. klubov.

* * *

Detroitska reakcija skuša odstaviti Walter Bergmana, profesorja ekonomije na Detroit College, vsled njegovega protimilitarističnega stališča. Vsled tega je prof. Bergman organiziral v Detroitu radikalno postojanko bivših vojakov, koja naj bi tvorila protiutež Ameriški legiji in njeni šovinistični tendenci.

Bergman apelira na bivše jugoslovanske vojake v ameriški armadi, da se pridružijo tej postojanki in mu s tem dajo moralno pomoč. On je tudi aktiven član socialistične stranke. Za vsa pojasnila pišite na 69 Erskine st.

* * *

Masaker štirih gladnih delavcev pred Fordovo tovarno je bil najbrutalnejši čin v moderni delavski zgodovini Amerike. Umor je izzval nešteto protestov širom dežele. Socialistična stranka države Michigan je tudi sprejela zadevno resolucijo in jo poslala na pristojno mesto. Čuje se tudi, da Ford odslovi slehernega delavca, o katerem sumi, da je bil v zvezi z demonstracijami, se udeležil pogreba žrtev, ali pa izrazil simpatije njim v prilog. Moderni "kralj na Betajnovem" se pač čuti še varnega v svojem kraljestvu.

* * *

Akcija za Slovenski narodni dom v Detroitu je v polnem teku. Odborniki poročajo, da bo zadevni sklad kmalu prekoračil določeno vsoto. Zavedni rojaki so kljub ekonomski krizi posegli globoko v žepe, za kar jim gre vse priznanje. Po načrtih bo SND prostorna in moderna stavba, ki bo odgovarjala vsem zahtevam detroitskih Slovencev. Mnogoletne sanje se bodo končno uresničile. Naša talija in pesem, ki je životarila po tujih odrih, bo dobila svoj dom, kjer se bo bohotno razcvetela in širila svoj vonj v sleherno slovensko hišo. Pozni rodovi bodo pa s ponosom kazali na spomenik in simbol malega, toda zavednega in kulturnega naroda. Zato nam bodi iskreno pozdravljen—SND!

* * *

Proslava 61-letnice pariške komune od strani soc. stranke v Wayne okraju 19. marca je dosegla triumf. Prostorna McAllister dvorana je bila nabito polna. Program se je izvajal precizno. Nastopili sta tudi Slovenki U. Semrov in J. Spendal v duetu, zakar sta želi buren aplavz. Stranka je pa tem potom dobila 48 novih članov. Pač znamenje časa. Stranka ima na vidiku tudi gigantično majsko proslavo v Danceland dvorani s pohodom po mestu.

Frank Česen.

Milwauški drobiž

Milwaukee. — Mirna vest je prva dobrota naprednjakov. Ako v kakem oziru nima človek mirne vesti, tedaj je podlaga šibka.

Tako se je zgodilo, da imamo veliko število nervoznih mestnih očetov, posebno še poraženi; oni sedaj računajo no notranjo silo.

Primarne volitve so bile nekako presenečenje, ne v Milwaukee, pač pa v West Allisu. Nastavljeni so bili delavski zastopniki v velikem številu. Želeti bi bilo, da zmagajo tudi pri glavnih volitvah.

Pustimo stranke za enkrat pri miru; ozrimo se na dejstva. Videli bomo, da sedanji župan Miller ni bil v vseh ozirih naklonjen ljudstvu, oziroma Slovencem, kakor to trdijo nekateri. Njegovo geslo je: "kdor bo mazal, bo tudi vozil". Kje pa pride siromak v poštev pri tem? Na drugi strani je dr. Baxter, o katerem menijo, da je trdnega prepričanja, priporočljiv. Nominiran je tudi naš rojak Louis Brenkus kot mestni blagajnik. Mar mislite da bi bilo slabše za vas, če on zasede to mesto?

Dokaj pester radio program je oddal soc. pev. zbor "Naprej" 20. marca. Čas se nam bliža za skupno delovanje; če se ga neposlužimo, tedaj tudi ne bomo slišali več slovenskih radio programov iz Milwaukeeja.

Z veliko nagliico se nam bliža dan, kateri bo ostal v milem spominu marsikomu, dan 5. junija. Pevski in glasbeni dan je to v centralnem zapadu, pa si bo mislil nekdo, "saj to ni nič". Vabljeni ste, dragi rojaki in rojakinje, na naš dan. Niste še doživeli kaj sličnega. Vsi tisti pa, ki želijo sodelovati ali tekmovati in se še niso prijavili, naj blagovolijo to storiti takoj, ker na zadnji teden ali uro se ne bomo mogli ozirati. Pevske in glasbene skupine, kakor tudi posamezni solisti, pridite, da vidimo in slišimo kdo je kdo.

Ko to pišem, divja zunaj silen vihar, sneg se viša, mladina se veseli, odgovoren oče in mati pa vsa potrta gledala v kruto bodočnost, brez vsakdanjih sredstev.

Spet smo izgubili enega pionirja naše naselbine, John Podlesnika, v noči 18. marca. Bil je jako marljiv. Pri eni družbi je delal celih 26 let, neprestano, seveda, kadar je bilo dosti dela, sedaj je pa bil tudi na počitnicah zraven drugih revežev. On je rešen, pač pa se moramo mi bojevati naprej.

Ravno čitam v Prosveti, da je skladba, katero priredi soc. pev. zbor "Naprej" 27. marca delo naših domačih sotrudnikov. To je hvalevredno. Sedaj, ko imamo vsi dovolj časa, naj bi se zbrali in sestavili kakšno večje delo v obliki operete? Taka tvorba, če bi se posrečila, bi imela za nas velik pomen, ker ravno v takih skladbah smo mi nekoliko zaostali.

Človek prav rad čita dopise v Prosveti — saj so brez male izjeme vsi prav podučni. Pred več leti se je našlo število ostrih, osebnih napadov. Na tem mestu je danes pametno gradivo, zdravi nasveti. Časi se spreminjajo in z njimi tudi mi.

John Paulich.

Slovenski delavci in trgovci

Cleveland, Ohio.—Ko gre človek na agitacijo bodisi za eno ali drugo stvar, sliši marsikaj zanimivega. Tako sem šel na agitacijo tudi jaz in sicer nabirat oglase za program slovenskega svakega društva "Delavec." To društvo namreč priredi svoj prvi koncert v nedeljo, dne 3. aprila, ob 3. popoldne. Šel sem v večino slov. trgovin.

Vstopim ter povem, na kakšni poti sem ter vprašam, ali bodo mogoče dali mal oglas v naš program, pa dobim odgovor: "Kaj, oglas? Slišite, rojak, nikakor se ne splača." "Zakaj ne," ga vprašam. "Hm, ali ne veste kam jadramo?" "No, kam vendar?" "Veste, naši ljudje ne upoštevajo nas; vam moram povedati resnico. Pri meni je na primer neka družina jemala na knjižico toliko časa, kolikor časa sem hotel ali mogel dati, seveda ne da bi kaj plačali, medtem časom je eden od dotične družine dobil delo in kakor hitro je prejel plačo, so pozabili na našo trgovino ter šli k verižniku in jih cel teden ni bilo na spregled, ko pa jim je zmanjkalo denarja, pa pridejo in zahtevajo zopet na puf." In takih se sliši mnogo.

Torej, Slovenci v Clevelandu, kakor tudi po ostalih naselbinah širne Amerike, podpirajte — ne bom rekel samo slov., temveč male trgovce sploh, kajti pomisliti je treba to, da verižne trgovine so v rokah naših največjih nasprotnikov in izkoriščevalcev, to je kapitalistov.

Delavci, pomislite, kam pridemo s tem. Priznati moram, da dobite pri verižnikih nekatere stvari par centov ceneje, ali na drugi strani plačate to, ne da bi vi to vedeli in koncem konca ste lahko prepričani, da kapitalistična verižna metla stremi in deluje na to, da čim več denarja spravi skupaj in pošlje svojim bosom na Wall street. S tem uniči male trgovce. Danes na primer so verižne trgovine goste. Seveda je ugodno gospodinjam, ali koliko časa ostanejo same kapitalistične trgovine, potem bo na vsako miljo ali več ena trgovina na vsakem vogalu, tedaj hočeš nočeš moraš priti, bodo rekli gospodje in bodo že poskrbeli, da boste plačali z visokimi obrestmi tisto, kar danes dopite par centov ceneje, ako se sme tako imenovati. Mislim, da ne, ker človek misli na primer, da škatljo konserviranega sadja dobi ceneje kot pri domačem trgovcu, dočim je v resnici dražje plačana, kajti prvič je manjša mera, drugič je pa ta stvar preizkušena, da je za 50 procentov manj okusna kot pa ona, katero kupite pri domačem trgovcu.

Torej še enkrat: Delavci, podpirajte svoja domača in delav-

(Dalje na 3. strani.)

—Pacific & Pacific.

Paul von Hindenburg, 84-letni nemški militarist, bi bo 10. aprila ponovno izvoljen za predsednika nemške republike.

Električni tok proti smrti

Avstralski profesor dr. Gould je napravil zanimive poskuse, da bi s tokom visoke napetosti obudil navidezno mrtve k življenju.

Njegova metoda obstoji v tem, da zabode tanko iglo, skozi katero teče tok, za deset sekund pacientu v srce. V treh primerih je dosegel popoln uspeh, kajti po nekoliko minutah je srce normalno utripalo in "mrtvec" se je osvestil. V prvem primeru je šlo za dojenčka, ki se je zadušil pod težko odejo. Vse druge metode so odpovedale in po pravilih znanosti je bil otrok mrtev. V drugem primeru je šlo za mladeniča, ki je utonil in so ga potegnili na suho šele po desetih minutah. Srce mu ni nič več delovalo. V tretjem primeru je dr. Gould brez napora rešil neko žensko, ki je skočila v vodo in je ležala že dvajset minut pod vodo.

Pri dveh prejšnjih primerih Gould ni uspel. Angleški učenjak prof. Lumsden pa je napram eksperimentom avstralskega znanstvenika zelo skeptičen. On sam se je mnogo bavil z oživljanjem mrtvecev in sicer je delal te poskuse z mačkami. V mnogih primerih se mu je to posrečilo celo tedaj, če je srčni utrip miroval več nego uro. Oživljal jih je pa s starimi metodami, n. pr. z injekcijami adrenalina, z vbrizgavanjem kisika v žile itd. Opazil pa je, da ni obujena žival nikoli več živela normalno. To pripisuje Lumsden temu, da je pač nemogoče oživiti vse dele možganov, če se je krvni obtok ustavil za več nego 5 minut. Gouldovi rezultati so gotovo zanimivi in lepi, treba pa je, da jih znanost še preiskusi.

Brez smrti ni življenja

Če bi smrt neprestano ne uničevala življenja v naravi in če bi bitja, bodisi človeška, živalska ali rastlinska imela možnost večnega življenja, bi bilo to marsikomu sicer prav prijetna zavest, ki pa ne bi trajala dolgo časa. Večno življenje na zemlji bi se zrušilo že ob prvem banalnem dejstvu, ki bi sledilo iz njega: ob pomanjkanju prostora. Bitja bi se med seboj enostavno zmečkala. Ne bi bilo niti potrebno, da bi število ljudi naraslo do katastrofalne višine. Še veliko prej bi se zadušili od preobilice malih organizmov, ki se množe v takšni meri, da si tega niti predstavljati ne moremo.

Če bi iz vsakega rastlinskih semen vzklila nova rastlina, tedaj bi vso zemljo v najkrajšem času prekrila takšna goščava, da ne bi za ljudi in živali ostalo nič prostora. Potomci ene same ribe, ki izleže milijone jajc, bi po nekaterih pokolenjih napolnili vsa svetovna morja. Od glivic in najmanjših žuželk ne bi ostal kubični centimeter zraku prost. Z drugimi besedami: organskega življenja ne bi bilo, če bi ne bilo smrti.

Smrt je morda grozovit, toda neobhodno potreben pripomoček, da se ohrani vsaj del bitij. Tudi smrt posameznega človeka rabi ohranitvi človeškega plemena. V najbolj obljudenih deželah sveta, na Kitajskem in v Indiji, skrbijo stalne epidemije in lakote za prostor, kjer pa se človeštvo z zdravniško znanostjo lahko uspešno postavi kužnim boleznim v bran, tam poseže narava po novem ventilu, ki ga imamo baš v zadnjih letih priliko presojati v civiliziranih deželah: število porodov začne padati. Tudi to dejstvo dokazuje veljavnost navidez nesmiselnega zakona, da je življenje mogoče le s pomočjo smrti.

Srce in hrana

V nekem članku se bavi nemški privatni docent Fritz Koch s hrano bolnikov, ki trpijo zaradi srčnih bolezni. To vprašanje ni tako preprosto, ker gre za to, da se krvni obtok in s tem srce čimbolj razbremenita. Koch pravi, da pri tem ne odločuje toliko vrsta hrane, temveč množina, ki bi se morala omejiti, a nikakor tako, da bi postala nezadostna. Upoštevati je treba skrbno redilno vrednost hrane in pa okus posameznega pacienta. Hrana mora biti lahko prebavljiva in ne sme vsebovati dražilnih snovi, v splošnem pa je priporočljivo češče nego normalno zauživanje (štiri- do petkrat na dan), toda v manjših obrokih.

Pri nekih srčnih motnjah se mora pacient absolutno varovati vsake kuhinjske soli v hrani. Ta zadobi s tem deloma plehek okus, ki ga je treba izravnati z raznimi začimbami in nadomestnimi snovmi za sol.

Kadite počasi

Kava brez kofeina in tobak brez nikotina sta dve gesli, ki učinkujeta na javnost. Dočim se je rešitev prvega gesla že posrečila, se o drugem geslu učenjaki še vedno prepirajo. Ali je kajenje sploh škodljivo? Prekomerno kajenje vsekakor. So morda ljudje, ki ga prenesejo in jih celo duševno poživlja, drugim ljudem pa utegne silno škodovati. Omeniti je treba le živčne motnje, bolezni dihalnih organov in oči ter rak na jeziku.

Lewin pripoveduje, da je neki kadilec umrl, ki je pokadil v 24 urah 40 cigaret in 14 smotk. Dveleten otrok je umrl po nekoliko urah samo zato, ker je nekolikokrat potegnil dim skozi očetovo pipo. Raziskovanja zadnjih let učijo, da pride tem več nikotina v organizem, čim hitreje kadiš. Pri zelo hitrem kajenju gre do 52 odstotkov nikotina v dim, pri počasnem 0 do 4 odstotke. Zato kadi počasi!

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

Ljubljana, 2. marca 1932.

Znižanje plač državnih nameščencev

V skupščini se je začela razprava glede budžeta. Finančni minister je 29. t. m. začel to debato s svojim referatom o državnem proračunu. Med drugim je govoril tudi o znižanju plač državnim uradnikom in nameščencem. Minister je govoril, da so pri sestavljanju proračuna ugotovili, da manjka za dosego ravnovesja še 500 milijonov dinarjev, ki jih je bilo treba dobiti z znižanjem osebnih izdatkov. Stali so pred dvema možnostima: da odpustijo kakih 30,000 državnih uradnikov, ki bi jim pa morala država plačevati pokojnine, a bi pridobili s tem 500 milijonov, ali pa da ne odpustijo nikogar, pač pa vsem državnim nameščencem znižajo plače za nekoliko odstotkov. In finančni minister se je odločil za zadnje: vsem državnim nameščencem se bodo plače znižale za 5 do 11%. Finančni minister je še pripomnil, da bodo zniževali plače po razredih: višjim uradnikom bodo odtrgali več kot nižjim in onim v majhnih mestih, kjer so živila cenejša, več kot onim v mestih, ki so z živili draga.

Novi proračun bo torej spet lepo presenečenje za one, ki imajo državo za delodajalca. Ta delodajalec trga zadnje čase mesec za mesecem plače svojim nameščencem ter daje s tem zgled privatnim podjetnikom: da je rešitev krize v—znižanju delavskih plač.

Sodniki in profesorji, učitelji in glavarji, železničarji in financarji — za veliko noč vam bodo vzeli 5 do 11% plače. Za pirhe.

Novo ministrstvo, novi stroški.—Z novim proračunom, ki bo znižal državnim nameščencem zaradi varčevanja plače za 500 milijonov, pa se bo ustanovilo novo ministrstvo in z njim novi stroški. To je ministrstvo za fizično vzgojo naroda (za civilni militarizem). V to ministrstvo spada Sokol, gasilci, športna društva itd. Vse mora biti usmerjeno v čim ožjo spojitev sportnih organizacij. Vse pod Sokola ali vsaj pod njegov vpliv. Za Sokola samega je v budžetu predvidenih 80 milijonov Din. Poleg ministra bo ministrstvo plačevalo še krog 20 oseb za svojo pisarno. Vse zaradi varčevanja: državnim uslužbencem odtrgamo 500 milijonov zaradi varčevanja, in zaradi varčevanja bomo dali Sokolu 80 milijonov Din.

Zakaj ustavijo obrate na Jesenicah?

Kranjska industrijska družba, lastnica tovaren železa na Gorenjskem (Javornik, Dobrava, Sava), je 1. marca odpovedala službo vsem svojim delavcem in nameščencem. Odpovedni rok znaša 14 dni, kar pomeni, da postanejo vsi delavci teh tovaren s 15. marcem brezposelni. Zakaj je tovarna odpovedala delavcem? Ker namerava s 15. marcem ukiniti vsako obratovanje. Zakaj ustavi obratovanje?

Z Jesenic so prihajale zadnje čase pogostoma take vesti o redukcijah in o popolni ustavitvi obratov. Kranjska industrijska družba, poleg Trboveljske premogovne družbe največje podjetje pri nas, trdi, da ji je finančno nemogoče dalje voditi tovarne. Prodaja železnih produktov je slaba, zadnje čase so delali le še za zalogo, zdaj pa so skladišča polna, denarja podjetje nima, država pa ga mu ne mara dati. Kranjska industrijska družba (ali kratko KID) kratkomalo — potrebuje denarja! Ta denar bi rada dobila v obliki brezobrestnega posojila od Narodne banke Jugoslavije.

Da bi ta denar dobila, je družba uprizorila že decembra meseca manever, ki je vanj poslala svoje delavstvo: že decembra je družba odpovedala vsemu delavstvu, češ, da ne morejo več voditi obratov in da jih zaradi tega ustavijo. S tem, da je nenadoma pahnila tisoče človeških življenj v bedo, je vznemirila javnost ter hotela s tem prisiliti Narodno banko, da ji prizna posojilo. Po akciji javnosti je družba sprejela spet delavstvo na delo ter začela v tovarnah z no in povedal, da je neznanec delom. Že tedaj pa je družba pripomnila: če ne dobimo posojila in se stanje ne zboljša, bomo morali obratovanje spet ustaviti.

In zdaj je tisti čas prišel: družba posojila ni dobila. Treba je novega manevra. Pa je spet odpovedala vsemu delavstvu in s 15. marcem bo tovarniške peči pogasila, delavci pa ostanejo na cesti.

Dvoje bi družba rada dosegla s tem: dobiti posojilo in prisiliti vlado, da prepove uvažanje železnih produktov iz inozemstva. Kapital družbe bi se povišal in povišal bi se konzum. Tistih 10,000 življenj na Dobravi, Savi in Javorniku pa naj pomaga s svojim obupom gospodom delničarjem do novega bogastva.

Delavčev plačilni list

Neki ljubljanski dnevnik poroča o tem, kakšen je plačilni list delavca. Neki železničar je prejel takle mesečni plačilni list: plača znaša 1144 Din, premija 253 Din, skupno torej 1397 Din. Družina ima 6 članov in bi se ta družina s to plačo lahko še nekako preživljala — če bi delavec res dobil ta denar v roke. Toda k tem prejemkom pridejo še odtegljaji: 147 Din novega 5% odtegljaja, 77 Din stanarine za stanovanje v koloniji, 33 Din bolniški fond, 130 Din za starostno zavarovanje, 20 Din neposredni davek, 30 Din kuluk in 700 Din predujem—skupaj 986 Din. Tako je dobil delavec, hranitelj 6-članske družine dne 1. marca na roko le 215 Din. S tem naj živi družina do konca marca!

Konja za tri kovače, kravo za stotak

Pri Št. Jerneju na Dolenjskem je te dni nekdo prodal svojega konja za pet kovačev, za 50 Din. Ker pa je moral dati 10 Din mešetarine in za liter vina, je dobil za konja prav za prav le 32 Din — malo več kot pol dolarja. Da pa mnogi kmetje v stiski prodajajo svoje krave tudi za 100 do 200 Din, je tudi znano. Mesarji pa govorijo stalno, da delajo z izgubo . . .

Procesi in požari na Goriškem

Obsodba treh goriških Slovencev—Epilog dvojnega umora pred 11 leti—Požar v šoli—Fašistična vaba za slovensko deco

Gorica, 11. marca 1932.

Pred tukajšnjim sodiščem so se te dni znova vršili trije procesi proti slovenskim mladeničem, ki so zbežali čez mejo. V kontumacu sta bila obsojena 21-letni Ciril Prižon in 18-letni Bogumir Širok na kazen po 5 mesecev zapora in 240 lir globe. Anton Martinuzzi iz Renč je prav tako brez potnega lista zbežal čez mejo in se na ta način odtegnil vojaškim dolžnostim, ker bi moral k naboru. Goriški pretor ga je obsodil na mesec dni zapora in na globo 2000 lir, toda pogojno. Ivan Berlot iz Movskega pa je bil lani v Jugoslaviji. Tudi on je potoval brez potnega lista. Sodnik v Kanalu ga je zaradi tega v kontumacu obsodil na leto dni zapora. Pred kratkim pa so v Kanalu zvedeli, da je Berlot v Zadru. Obvestili so zadarsko policijo, ki ga je aretirala in je bil sedaj prignan v Kanal.

Pred 11 leti se je v Rihenbergu izvršil roparski napad v Miheljevi gostilni. Pred hišo je bil ustreljen kmet Martin Birsa, ko je bežal pred roparji. Roparji so odnesli iz gostilne nekaj denarja in dragocenosti. Bili so to štirje mladi možje, ki so jih naslednjega dne opazili, ko so pili pri Živcu v Skopem. Tam jih je iztaknil brigadir Picchi. Še preden pa jih je nagovoril so tudi njega ustrelili. Ko je prihitel neki drugi orožnik brigadirju na pomoč, so oddali še nanj nekaj strelov, nato pa zbežali. Nekaj mesecev pozneje so karabinerji aretirali tri osumljence. Eden je umrl v zaporu, dva pa sta bila pred poroto oproščena, ker jim niso mogli ničesar dokazati. Sodišče je iskalo še četrtega osumljenca Lovrenca Vovka iz Ospa v Istri, ki je imel takrat 19 let. Vovk pa se je do l. 1928 klatil po inozemstvu. Bil je na Češkoslovaškem, v Avstriji in drugod. Na Češkoslovaškem so ga l. 1928 aretirali. Pred goriško poroto je bil kmalu potem obsojen na 26 let ječe. Na njegov priziv je sledila sedaj druga porotna obravnava v Trstu. Vovka so obsodili te dni na 12 let zapora.

Gaspare Tellan iz Pasiana je bil poštni upravitelj v Grahovem. Lani je poneveril 4700 lir in pobegnil. V Gorici so imeli te dni proces in so Tellana v kontumacu obsodili na 14 mesecev zapora.

V Gornjem Lokovcu je zgorelo poslopje, v katerem je bila nastanjena osnovna šola. Streha je bila slamnata, pod njo pa spravljeno seno. Požar je nastal brzkone po neprevidnosti udeležencev nekega večernega tečaja, ki se je vršil v šoli. Poslopje je bilo last Antona Mraka. Preiskava še traja.

V balilsko organizacijo vabijo slovenske otroke na vse načine. V zadnjem času jih celo zavarujejo za primer nezgode. Pred dnevi pa se je neki deček, ki je bil v goriški balilski organizaciji in tudi zavarovan, močno ponesrečil. Starši so pričakovali, da bodo dobili zavarovalnino in da bo tako njihov otrok do smrti preskrbljen. Stvar se je vlekla na dolgo, te dni pa je došel iz Rima staršem dekret, da je dovoljena njihovemu ponesrečenemu sinu enkratna izredna podpora v znesku 3600 lir.

Poglavitno o dohodninskem davku

Kar je najbolj važno zapomniti si glede dohodninskega davka (income tax), je sledeče:

1. Vsak samec (oziroma mož ne živeč z ženo), ki je v l. 1931 zaslužil $1500 ali več, mora prijaviti svoj dohodek (file a return).

2. Vsaka poročena oseba, ki je zaslužila l. 1931 $3500 ali več, mora prijaviti svoj dohodek.

3. Dan 15. marca je zadnji dan za prijavo dohodka.

Da se izračuna, koliko davka je treba plačati, naj samec odbije $1500 in poročena oseba $3500 ima tudi takozvani "head of a family" (vdovec z otroki, brat z mlajšimi sestricami itd.), ne pa mož, katerega družina živi v starem kraju. Nadalje naj vsakdo odbije po $400 (credit for dependents) za vsako osebo, ki je odvisna od njegovega zaslužka), na pr. otroke — brez razlike na to, kjer naj živijo. Ni dovoljeno odbiti $400 za ženo.

Od ostanka se izračuna dolžni davek po gotovem odstotku. Odstotek sedaj znaša eden in pol odsto za prvih $4000 dohodka čez odbitke. Za večje dohodke znaša odstotek 3 oziroma 5. Za najvišje dohodke je treba plačati še dodaten odstotek (surtax), ki znaša do 20% za dohodke čez $100,000.

Za manjše dohodke naj se na koncu še odbije 25%, ta odbitek velja za vse zaslužke v pravem zmislu besede (earned income).

Ti predpisi veljajo za ameriške državljane in za tukaj nastanjene inozemce. Kar se tiče začasno bivajočih inozemcev (nonresident aliens) mora delodajalec takoj odbiti znesek, ki naj služi za plačilo dohodarine. Ali malo je takih začasno pripuščenih inozemcev, ki smejo zaslužiti; večinoma gre za umetnike. Kdorkoli se nahaja v Združenih državah in tukaj dela brez ozira na to, dali namerava povrniti se v stari kraj, se smatra kot nastanjen inozemec in ima iste davčne dolžnosti in pravice kot ameriški državljan.—Flis.

JEČAR PREPOVEDAL ČITANJE "NEVARNIH" KNJIG

Na delavske kaznjence pazijo z bistrim očesom

Pittsburgh, Pa. — (FP)—Ani in Steli Rasefskyjevi, ki sta zaprti v prisilni delavnici okraja Allegheny radi lanskih izgredov v stavki rudarjev pri Wildwoodu, je glavni ječar Broun prepovedal čitanje dveh knjig: "Labor and Coal" in "Labor and Automobiles," kateri je izdala Labor Research asociacija. V knjigah so opisane razmere in predneseni problemi teh dveh industrij z objektivnega delavskega vidika in sta priznani kot prvovrstni študiji.

Ječar Broun pa je po zaplenitvi izjavil, da ne more dopustiti, da bi jetnici čitali "te radikalne knjige o komunizmu." Pravi, da bi dobil ukor od sodnika, ako bi to dovolil.

Stela Rasefsky je stara 19 let, hči rudarja in po poklicu bolničarka. Obsojena je bila na dve leti zapora s svojo sestro vred, ker se je pridružila rudarjem na piketni straži, kjer je prišlo do spopada s policijo in do uboja Mike Zigarica. Namesto da bi bili poslani v zapor kompanijski pobojniki, ki so povzročili nemire in uboj, pa je sodišče obsodilo večje število rudarjev.

Razne zanimivosti

Konserviranje jajc z oljem

Jajca se ohranijo delj časa nepokvarjena le, če so hermetično zaprta do okolice. Zaradi tega se po najnovejšem postopku pomakajo v olje, in sicer v zaprti posodi in pod znižanim zračnim tlakom. Ko je jajce v olju, se spusti v posodo ogljikova kislina, ki vtisne drobno plast olja v vse drobne pore jajčne lupine in na ta način vsebino neprodušno zapre. Poslej se ne morejo v jajcu razvijati niti gljivice plesni niti bakterije, prav tako pa se jajce tudi ne more izsušiti. Po tem postopku konservirana jajca izgube v desetih mesecih komaj tisočinko svoje teže, okus pa ostane popolnoma nespremenjen.

Češki brezposelni pojdejo v Afriko

Češko ministrstvo za socialno politiko je dovršilo načrt, ki predvideva emigracijo brezposelnih Čehoslovakov v Maroko in na Korziko. Tudi Francija bo sprejela nekaj ljudi, vendar bo treba večji del brezposelnih, ki jih je zdaj že blizu 600,000, odriniti v francoske kolonije.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje iz 2. strani.)

cem naklonjena podjetja, s tem boste storili kos svoje delavske dolžnosti napram svojim sodelavcem trpinom. Proč s kapitalističnim volkom, ki vam kaže ostre zobe v namenu, da pogoltne vse, kar je delavskega.

Rojaki v Clevelandu, ne pozabite, da je dne 3. aprila dan delavcev, koncert "Delavca" v SD dvorani na E. 109 Prince ave. To je slovenski pevski zbor, odsek soc. kluba št. 28 JSF, ki priredi svoj prvi koncert omenjenega dne ob 3. uri popoldne. Naši pevci so pridno na delu in obeta se mnogo razvedrila. Moški in mešan zbor se marljivo učita, nič manj pa tudi naši okteti, kvarteti, dueti in solisti, pa tudi ženski zbor veselo prepeva. Po koncertu bo uprizorjena igra "Rudarji," ki je zelo primerna sedanjim razmeram.

Videli boste tudi kranjskega Janeza, kako se bo postavil ta junak, ko se naje in okrepča, namesto da bi plačal svoj račun, pa kar po kranjsko zagrabi postrežčka, ga vrže na mizo ter ga še natepe, potem pa jo odkuri, ne da bi rekel niti good-bye.

Po končanem programu bo prosta zabava in ples. K obširnemu programu je vstopnina le 50c. Ne pozabite!

Anton Zeleznik.

Tudi o združenju

Springfield, Ill.—Mnogo se piše o združenju soc. in kom. stranke. Prišlo bo do združitve, ko pride do večjega preobrata in večjih potreb po združitvi, saj sta socialist in komunist brata. Še malo naj militaristi zarožljajo, pa se bodo delavci naveličali ubijati drug drugega in bodo zahtevali svoje.

Tako občutne depresije v prošlih 32 letih gotovo še ni bilo, vsaj kar jaz pomnim. Šla pa bo še tako daleč naprej, da je ne bo nihče drugi mogel rešiti kot soc. in kom. skupno. Stari in mladi ljudje morajo umirati od glada, pa imamo povsod vsega dovolj. Ali je to mogoče v civilizirani državi? Je, ker tako hočejo kapitalisti in njihov sistem. Tega je treba odpraviti, pa bodo odpravljene vse krivice. Nadomestiti ga je treba s pravičnim sistemom, tako da bodo ljudje živeli kot ljudje.

Demokratje in republikanci so si bratje; med njimi ni razlike. Delavci bodo morali pomesti s temi zajedalci pri volitvah.

A. Gorenz.

Naš prvi koncert

Cleveland, O. — Zima je že skoro minila in spomladanski dnevi so vsak dan bliže. Že dolgo časa ni bilo v naši naselbini nobene prireditve, zdaj, ko se bliža sezona raznih zabav in koncertov, se je pevski zbor "Delavec", odsek soc. kluba št. 28 JSZ zavzel, da priredi koncert dne 3. aprila v Slovenski delavski dvorani na E. 109 in Prince ave. Pevski zbor "Delavec" se je organiziral po klubu št. 28 JSZ pred nekako petimi meseci. Zbor se je ustanovil iz samih moških, po številu 10 ali 12, kar je gotovo premalo za pevski zbor. Pevovodja je g. John Gombač, ki se za zbor dobro zanima in skrbno uči. Dokaz temu je, da je sedaj zbor zmožen zapeti že več pesmi kot se jih potrebuje za en koncert.

Kakor omenjeno, zbor je bil ustanovljen iz skoro premale skupine, toda navzoči niso nameravali ostati pri tem, ampak so imeli v načrtu organizirati in ustanoviti tudi mešan zbor. Izrabili so priliko in šli na delo, občinstvo pa tudi njim na roke. Kmalu po ustanovitvi moškega zbora je že bil mešan zbor in število se je podvojilo. Sedaj bo število kmalu potrojeno. Zbor šteje sedaj 33 pevcev in pevk.

To bo njegov prvi koncert in prvi nastop. Občinstvo se bo gotovo udeležilo tega koncerta in napolnilo dvorano. Začetek ob 3. popoldne. Vstopnina bo samo 50c. Izvajane bodo razne točke. Mešani zbori, moški zbori, okteti, kvarteti, dvospevi in solisti. Poleg tega nastopi zbor "Zarja", odsek soc. kluba št. 27 JSZ. Pevski zbor "Zarja" je znan kot eden najboljših slovenskih pevskih zborov v Ameriki. Zelo zanimiv bo tudi nastop češkega soc. pev. zbora "Vojan". Po koncertu igra "Rudarji" in "Kranjski Janez" pride v New York". Po igri ples in prosta zabava.

Vsi v Slovensko delavsko dvorano dne 3. aprila!

Prijatelj.

Varujte se prefriganca!

Youngstown, O. — Tu in v okolici se prav slabo dela in delavci z družinami se le težko preživljajo. Mesto deli potrebnim juho dvakrat na dan. Žalostno je, če se pomisli, kako danes delavci živijo. Na tisoče in milijone jih je brez dela. In koliko ljudi je že zgubilo svoje domove in vse prihranke. Bližajo se volitve, odprimo oči in oddajmo naše glasove delavskim kandidatom. Sedaj je še čas, da spregledamo in obrnemo hrbet kapitalizmu za vselej.

Pred par tedni sem opazil dopis o nekem postopaču, ki sliši na ime Anton Bajc. Pravi, da ne zna nobenega drugega jezika kot domačega: cerkniškega. Poznam ga od kar pomnim, sedaj je star krog 46 let. Prišel sem z njim v dotiko pri nekem Mike Platnarju prošlega oktobra in ravno malo prej je bil o njem dopis iz Bridgeville, Pa. To sem mu povedal, pa se je pridušal, da on ni bil tam ter da mu niso znane tiste naselbine in mesta. Bil je tudi v Braddocku in tam fehtal in zahteval po en dolar. Tudi pri mojem svaku se je oglasil. Njegova žena mu je hotela dati 50c, pa je Bojanc rekel, da če nima enega dolarja, tudi "tistega ne maram". Ko me je ugledal, se me je ustrašil. Rekel je, da je oženjen in da ima dva "bojsa" ter da je ženo in otroke poslal v stari kraj. Pa sem mu povedal vpričo vseh navzočih, da laže, ker jaz prejemam od mojih staršev pisma in nihče ničesar ne ve o njegovi "družini".

Rojaki, varujte se tega ptička, ker on je zvit kot lisica. Slovenci in Hrvatje, varujte se ga.

Član društva 153.

O farmi in drugo

Frontenac, Kans. — Naj mi bo dovoljeno nekoliko prostora v Prosveti, da vsaj včasi pride tudi od nas glas, iz tega "second class" mesta, ali bolje rečeno, "second hand", kot so razmere tukaj.

Delavske razmere so takorekoč pod ničlo, večina je brez dela in še tisti, kateri delajo, nič ne zaslužijo. O pač, v nečem smo neprekosljivi, tako sem čul, da še v oddaljenem New Yorku hvalijo tukaj narejeno toaletno vodo in tukajšnji eksperti stvar potrdijo. Pravijo: zato, ker imamo izvrstno studenčnico. Samo to je smola v tej obrti, da ni stalna. Pridejo možje postave in ti neusmiljenci lonce pobijejo, dotične proizvajalce dajo pa v šolo. Taka je ta stvar, pa saj pravijo, da gobe ne rastejo vedno na istem mestu.

Bral sem dopis od mojega bližnjega rojaka F. Zimmermana iz Teksasa in potem v št. 57 Prosvete od F. Lukančiča. Njegova sugestija je na pravem mestu. Priporočam, da bi društva SNPJ vzela stvar v razmotrivanje. In posebno še samci, ker nas je že v naši naselbini za eno precejšnjo farmo. Bolje bi bilo za nas to, kot pa v tako crno bodočnost gledati, ker so še nekateri za vsako delo sposobni, a ga ni dobiti.

Ideja, ki je bila že pred več leti sprožena za to stvar, se prepočasi uresničuje. Treba se bo bolj požuriti. Kot je razvidno iz finančnega poročila, ako bi že poprej kupili zemljo, bi nemara boljše bilo za nas vse. Dobro bi bilo, ako bi se na sejah federacij SNPJ kaj o tej zadevi pogovorili. Kansaška federacija je že nekaj prispevala pred leti za to stvar. Po mojem mnenju ima vsak časa dovolj, da se izrazi, kdor misli o tej stvari.

Torej na delo!

Frank Krajsel.

Veselica samostojnega društva

Milwaukee, Wis. — Ni moj namen, dvigati mnogo prahu v našem časopisju, posebno še sedaj, ko se moramo boriti za vsak grižljaj kruha.

Boj v naši naselbini je hud, namreč sedaj ob času občinskih volitev. Republikanska in demokratska stranka, pod imenom partisan, ki od leta do leta zvišujejo davke, tako da bomo kmalu na vrhu babilonskega stolpa, sta pri primarnih volitvah doživeli velik poraz in ako bodo volitve 5. aprila tako izpadle, kot je razvidno iz primarnih volitev, potem bo mestni svet socialističen.

Veste lahko, da milwauški socialisti se ne vtikajo v verska prepričanja državljanov, ampak delujejo samo kot politično-ekonomska stranka in zato ima stranka pri ljudstvu mnogo zaupanja.

Samostojno društvo "Lilija", katerega člani in članice spadajo obenem tudi k več drugim organizacijam, priredi v soboto zvečer 2. aprila domačo zabavo v South Side Turn dvorani. Ker društvo upošteva gmotne razmere, zato je tudi vstopnino določilo samo na 25c za vso postrežbo, ples, okusna jedila, potice in druga okrepčila bodo pa po polovični ceni. Stregle bodo brhke članice.

Kandidatje v mestni svet, katerim smo pri primarnih volitvah dali največ glasov, so obljubili, da nas na tem zabavnem večeru posetijo in nam razložé svoje politične cilje. Kot sem slišala, nas bo prišel tudi župan D. Hoan pozdravit.

Želim, da bi nobeden član ali članica ta večer ostal doma in da privedejo seboj vse prijatelje in prijateljice našega društva in se tako bolj podrobno seznanimo pri veselju ter dosežemo vsaj moralen uspeh, kajti na finančni uspeh itak ne moremo misliti.

Mary Veranich, članica.

"Delavec je res revež"

Akron, O. — Zadnje čase čitam dopise o združenju socialistične stranke s komunistično. Razvidno pa je, da so voditelji obeh proti združenju, kar je logično. Kajti, če se to stori, potem ni treba več toliko voditeljev; bilo bi jih manj in stroški bi tudi bili manjši. Ako pa bi bilo tem ljudem v resnici za delavsko izobrazbo, bi delovali za združenje, ne pa še proti. Saj vendar sami pojejo, da v združenju je moč. Čudno se mi zdi, ker imata obe stranki isti cilj.

Delavec je res revež. Vsak ga pozna — za denar, a kadar ga nima, ga tudi tako zvani prijatelji sovražijo. Toliko za danes.

John Mesojedec.

Razveseljivo poročilo

Farrell, Pa. — Po treh mesecih brez dela pri American Sheet and Tin Plate Co., bo zopet začelo z delom s 4. aprilom. Izmed 30 peči jih bo zaobratovalo 20 ali 66%. Več kot 2,000 delavcev bo imelo zopet svoj zaslužek. Naročilo so dobili za 2,320,000 "base-boxes tin plates" pri American Can Co. To naročilo zadostuje za 5 mesecev dela. S tem pa ni rečeno, da bo kdo dobil delo na novo. Kajti tukaj je več kot preveč brezposelnih delavcev.

Jack Yert.

Moj popravek

W. Aliquippa, Pa. — V mojem dopisu bi se moralo glasiti takole: ". . . kaznovana na 30 dni zapora ali $31.45 v gotovini," ne pa "30 dni zapora in $31,45." Mesto besedice "in" bi morala biti beseda "ali," pa bi bilo o. k.

Mary Žagar.

—Federated Pictures.

Otrok—vsakdo ga že pozna po obrazu in njegovo ime ni potrebno—dominira že dva tedna prvo stran vseh ameriških časopisov. Vojna v Aziji, brezposelnost milijonov v Ameriki, politični manevri—vse se je moralo umakniti temu otroku na notranje strani.

Ivan Jontež:

V DOLINI IZGUBLJENCEV

"Iz Zavetišča so me spodili četrti večer, češ, da je proti predpisom dati prenočišče eni osebi več kot trikrat zaporedoma. Tisto noč —"

"Predpisi . . ." je spet segel v besedo Mustafa. "Svinje! Uh, če bi mogel napraviti tako, da bi tisti jetični hudič in tista vampasta baba prišla na cesto po zimi za par tednov — prav nič bi ne odlašal. Potem bi pozabila na tiste umazane predpise."

Sicer pa je vse skupaj ena sama velika svinjarija in tisto zavetišče bi brez skrbi lahko podrli — mi bi ne bili dosti na slabšem. Saj so si osvojili celo poslopje zase, samo eno edino sobo so pustili nam, ki nam je bilo vse poslopje namenjeno. Takale dobrodelnost! Hudič jo vzemi! Nu, kje si potem spal?"

"Pri Levu. Dokler sem imel denar, sem tja hodil spat. Potem sem spal v neki šupi na živinskem sejmu — prve dni je bilo notri malo slame, zdaj je ni več in se ne da spati tam. Po trije, štirje se stiskamo skupaj in prezebamo do jutra. Da bi spali, je premraz."

"Hmm." Mustafa se je zamislil. "Čakaj, jaz poznam nekega hlapca, mogoče te bo pustil spati pri sebi v hlevu. Jutri greva pa skupaj za delom, mislim da bova dobila kaj, nekaj sem danes že izvohal. Da se le skozi zimo prerineš, spomladi, ko začno zidati, boš že dobil kakšno delo pri zidanju. Potem boš na konju. Obleko si boš lahko spet napravil in človek boš spet. In potem boš lahko dobil kakšno boljšo službo. Korajža velja, Albert, obupavati ne smeš."

"Bova šla spomladi skupaj k zidarjem?"

"Skupaj?" Mustafa se je cinično zasmejal. "Nak, Albert, stalnemu delu sem se bil že zdavnaj odvadil. Dokler sem bil pri volji delati, mi niso dali dela, zdaj ga pa ne maram. Čemu bi delal, ko pa tako lahko živim? Ne rečem, sempatja kak dan — ampak da bi delal dan za dnevom, vedno eno in isto, nak, to ni več zame. Takole sem bolj prost. S teboj je druga, tebe še ni opijanila takale prostost vagabundskega življenja, barabskega življenja, zato še lahko postaneš zopet človek in kdo ve, če ne boš nekoč še spoštovan človek, ha, ha. Ampak kdorkoli ostane med nami malo dalj časa, pol leta, eno leto, to je naš za zmerom. Tebe se mi zdi škoda (tudi mene so nekoč pomilovali: Škoda fanta!), mlad si še . . . Eh, pa kaj bi toliko govoril — rajši spijva vsak še po enega . . . Lažje nama bo potem . . ."

Večerni mrak je našel Alberta in Mustafo — pijana. V kotu beznice sta se tiščala in tako mehko jima je bilo v prsih, da sta se v objemu zjokala. V Mustafi se je zbudil očetoskemu podoben občutek in v mislih in na glas je zatrjeval, da ne bo dopustil, da bi se Albert izgubil v blatu velemesta, da mu bo pomagal, celo delal zanj, če bo treba, Albert pa je venomer ponavljal: "Mustafa, ti nisi baraba, ti si dober, zelo dober človek!"

"Kakšen človek!" se je jezil oni. "Živina. Baraba sem. Nepridiprav in pridanič. Smrdljiva uš."

"Reci, kar hočeš," ga je objel Albert, "dober človek si pa le."

Tisto noč sta oba spala v hlevu pri hlapcu Matevžu in konjsko hrzanje jim je bila sladka uspavanka.

VIII.

Kakor kamnu, ki se odtrga od pečine visoko v gori ter se nevzdržema vali po strmini proti močvirni dolini, tako je bilo Albertu. In kakor se kamen potem, ko se njegova pot konča v močvirju pod strmino, polagoma bolj in bolj pogreza v spolzko blato, tako se je godilo tudi Albertu.

Vsak dan je bil Albert bolj izgubljen.

Tisti ponos kmečkega proletarca, ki ga je bil prinesel s seboj s kmetov in ki je v njem budil ogorčen odpor proti miloščini, je bil izginil; sram, ki mu je bil branil prosjačiti, ga je bil zapustil. Nikjer zapisana resnica, da glad ne pozna ponosa in sramu, se je pri Albertu popolnoma uveljavila.

Ni moglo biti drugače. Albert je bil v velemestu sam, brez opore; nihče mu ni hotel pomagati iz močvirja na trdna tla. Prav za prav to ne velja za vse, ker nekateri (Bosanec Mustafa na primer) bi mu bili radi pomagali, toda to so bili izgubljenci, ki niti sami sebi niso mogli pomagati. Tisti, ki bi bili lahko pomagali izgubljenemu fantu s kmetov, pa ga niso niti hoteli videti. Vsled tega je bilo Albertu usojeno, da konča prav na dnu.

Prve tedne v mestu se je Albertu mnogokrat vrinilo v možgane vprašanje, kako to, da imajo nekateri ljudje vsega preveč, drugi pa morajo tako rekoč počasi od lakote crkavati. Odgovora iz sebe ni dobil, ker ga je preje popadla mračna topost sestradanega psa, ki lačno voha po smetiščih za koščkom zavrženega kruha ali oglodano kostjo, za vse drugo okrog sebe pa se prav nič ne zanima.

Kruh! Za delom Albert ni več gledal, ni utegnil misliti na to, ker je vedno prevevala vse njegovo sestradano bitje samo edina misel: Kje dobiti hrane za prazni želodec.

K Židovki že ni več hodil. Saj bi mu to tako ali tako ne koristilo. Tja so prihajali gospodarji iskat le hlapce in služabnike, in njega gotovo nihče ne bi maral vzeti, ker je bil ves razcapan in zanemarjen. Takemu človeku pač nihče ne more zaupati . . .

Albertu je tako preostalo samo dvoje: ali se preživljati s prosjačenjem ali pa si s silo in zvijačo preskrbeti potrebna sredstva za življenje. Toda, da bi posegel po tujem blagu, na to ni bil še mislil; preostalo je beračenje.

Ljudska kuhinja, kjer je dvakrat, včasih trikrat na teden dobil skodelico redkę, skoro nezabeljene plaže za kosilo; kuhinja očetov kapucinov ali frančiškanov, ki so se z loncem fižolove juhe ali ričeta za siromake darežljivim vernikom in svojemu Bogu obdolžili za dane darove; sempatja se je našel celo kak meščan, ki se je usmilil reveža ter mu privoščil dinar ali dva; in nekatere kmečke mamice, ki so v mestu vsak dan prodajale maslo, jajca, kuretino in kruh, so tudi imele košček srca za mladega izgubljenca.

Tako se je živelo. Grenko, ponižujoče je sicer bilo to življenje, toda živelo se je. In to je bilo glavno. Spomladi se obrne na bolje, je včasih zazvenelo rahlo v Albertu. Toda dotlej je treba živeti. Kakorkoli . . .

Z Mustafo nista bila dolgo časa skupaj. Drugi dan sta skupaj delala in zaslužila nekaj desetakov, ki sta jih zvečer pustila v zakotni gostilni. Jedla sta in — pila. Kakor prejšnji dan.

"Viš, Albert," je dejal Mustafa, "takole, z žganjem, se potolažiš, in če ga spiješ dovolj, se ozračje okrog tebe vsaj malce razjasni in ta prokleta godla, ki gazimo po nji, se ti vidi prijaznejša. Kadar se jaz nasrkam te zelene tolažbe, se zdim sam sebi nekam lažji in tako mi je pri duši, ko da plavam visoko v zraku in gledam s prezirom na to močvirje, ki mu pravijo svet. In v takih trenutkih si celo domišljam, da sem človek, vsi tisti tako imenovani spoštovani ljudje, ki na nas z viška gledajo in nosove vihajo nad nami, pa so tedaj v mojih očeh ogabna živina. Nu, saj to tudi so. Drugi dan imam seveda glavobol in pred razbolenimi očmi mi lebdi tema, ki je ne razsvetljuje nobena lučka in ki jo spet razžene za nekaj ur — žganje. Še nekaj kozarčkov žganja, Albert, in spet bom človek kakor sem bil nekoč, svet se mi bo videl lepši — kakor nekdaj, ko sem bil še spoštovan človek in sem pričakoval od življnja vse, samo tega ne, kar mi je podelilo — in — o, pa saj me boš videl in slišal . . . Jutri pa težka glava in ozmerjal se bom z neumno živino, golaznijo, umazana uš si bom rekel. Je pač tako in nič drugače. Lahko bi bilo drugače, pa ni in takile črvi smo brez moči, sami tega ne moremo spremeniti. Hudič!"

(Dalje prihodnjič.)

MOGOČNI JUPITER

Ozrimo se ob jasni zimski noči na nebesni svod, ko je prižgal vse svoje lestence. Nad južnovzhodnim obzorjem opazimo v ozvezdju Leva posebno močno se lesketajočo zvezdo: to je planet Jupiter, ki je v naših zimskih nočeh eden najlepših okraskov neba. Sedaj ga je videti posebno lepo, ker vzhaja kmalu po sončnem zahodu; to pa le nekaj mesecev. V avgustu, ko bo prevalil komaj pet in dvajsetinko svoje poti bo prišel obenem z našo Zemljo, ki bo takrat imela že dobro polovico poti za seboj, v isto smer s Soncem. Sijaj te zvezde bo stopnjema ugašal in nekaj mesecev je naše oči ne bodo več mogle najti med tisoči zvezd, ki jih vidijo na nebesu.

Že od nekdaj je prva naloga zvezdoslovca v tem, da določi lego, razdaljo in kretanje nebesnih telesa. Zvezdoslovci nas uče, da Jupiter, ki je petkrat tako daleč od Sonca kot naša Zemlja, potrebuje nekako 12 let, da prevali svojo nebesno pot. Njegov premer meri 11 zemeljskim premerov in njegova prostornina je 1200-krat večja od zemeljske, vendar pa tehta kot masa samo 310-krat toliko kot Zemlja. Torej je Jupitrova specifična teža štirikrat manjša od zemeljske, v čemer je podoben Soncu. Iz tega dejstva lahko posnemamo prvo lastnost te ogromne zvezde, lastnost, ki jo potrjuje še več drugih opazovanj, da je namreč velik del, če ne ves Jupiter, v plinastem stanju. To dokazuje tudi velika planetova ploščnatost v smeri polarne osi, ki je mnogo večja od zemeljske, kar si lahko razlagamo s hitrostjo njegovega vrtenja. Na Jupitru traja dan, to je čas, ko se planet enkrat obrne okrog svoje osi, slabih deset naših ur a je sredobežna sila ob ravniku petdesetkrat tako močna kakor na Zemlji. Umljivo je torej, da mora mehka krogla, ki se vrti s toli silno brzino, dobiti na obeh tečajih močno plaščnato obliko. Imamo pa še boljše dokaze. Kakor na Soncu, se tudi na Jupiterju razni sporedni pasovi ne vrte enako naglo. Tako potrebuje pas ob ravniku za popoln obrat pet minut manj od sporednika spodaj in zgoraj. Če bi bil planet Jupiter iz trde tvarine, bi bil tak pojav nemogoč.

Da mora Jupitriva masa biti še vedno v plinastem stanju, nam skoraj z gotovostjo potrjuje pogled skozi ogromen moderen daljnogled. Ob ravniku je opaziti velikanske sporedne meglene vlečke, zdaj svetle, zdaj temne, ki jih dnevno vrtenje bliskovito vleče za seboj. Učenjaki so merili srednjo svetlobno odbojno silo te meglene površine, ki jo astronomi imenujejo albedo. Dognali so, da je svetlobna odbojna sila te mase popolnoma enaka sili debelih oblakov, med tem ko dajejo skalnate in gole ploskve na Luni skoraj sedemkrat manjši albedo. Slednjič še zadnji dokaz. Če se kakšna zvezda skrije za Jupitra, ni njen zaton nikdar čist in trenuten, kakor je opažati pri planetih, ki nimajo atmosfere.

Vse pa, kar vidimo na Jupitru je samo krinka, o pravi zvezdi ne vemo ničesar. Bog ve, če bo kdaj človeku uspelo, dvigniti to kopreno in pogledati resnično obličje mogočnega brata naše Zemlje. Gotovo je, da si Jupitra nikakor ne smemo zamišljati kot Soncu podobno telo. Bistvena razlika med obema je v tem, da je Sonce svetlo, medtem ko je Jupiter temen, brez vsake lastne svetlobe, kakor sta n. pr. Mars ali Luna. Sence njegovih satelitov, ki beže preko njegove krožne ploskve, so popolnoma temne in sateliti, ki pridejo v njegovo senco, so povsem nevidni; oboje je dokaz, da planet ne izžareva nikake svetlobe. Ko so Jupitrovo svetlobo preiskali s spektroskopom, so odkrili prav iste sestavne dele, kakor jih imajo sončni žarki, kar je mogoče le tedaj, če si planet izposoja svetlobo od velike nebesne luči, ki sveti tudi nam zemljanom. Učenjaki, kakor n. pr. Coblentz, so se celo potrudili izmeriti jakost Jupitrovih žarkov v različnih delih spektroskopa in so našli natanko isti zakon razdelitve kakor ga poznamo v sončni luči. V njih ni nič več rdeče ali vijoličaste barve, kakor je imamo v spektru Sonca. Če bi notranjost planeta bila žareča, tedaj bi moral vsaj majhen del njegove notranje toplote pronikniti v zunanjost in tako vplivati na značaj svetlobe.

Tako torej stojimo pred nasprotujačimi si, da celo pobijajočimi se indicijami. Nemara je Jupitrova površina mrzla (nekateri sodijo, da je na nji 136 stopinj mraza), vendar njegova vnanjost v splošnem ne daje vtiska zamrznjenega sveta. Oblaki, v katere je zavit, se često mešajo in izpreminjajo obliko, kakor bi bili podvrženi močnim toplotnim vplivom z Jupitrovih tal. V razdobjih 11 let se opažajo sončnim pegam podobne lise, v čemer planet kaže neko podobnost s Soncem. Če hočemo spraviti v sklad vsa ta nasprotujoča si opažanja, pridemo do žareča, plast pa, ki ga oklepa, je tako debela, da onemogoča vsako izžarevanje. Tako mora torej Jupiter, ki ga Sonce zaradi svoje oddaljenosti ogreva 30-krat slabejše od Zemlje, prezebati za svojimi neprodirnimi meglami v ledenem mrazu neskončnega vsemirja.

Kakor Jupiter ni v ničemer podoben Soncu, nima tudi z našo Zemljo nikake sličnosti. Ne moremo si zamisliti, v kakšni obliki bi lahko obstojalo življenje na tej krogli, ki je v srednji žareča, na površini pa ledena. Zvezdoslovni sanjarji, ki iščejo po vsem svetovju živih bitij, stoje tu pred veliko in nerazrešljivo uganko.

Učenjakom dela ta ogromni, v neprodirno meglo zaviti svet, silne preglavice. Vse, kar nam Jupiter pokaže o sebi, prihaja od Sonca, zato vemo mnogo več o tej žareči, kakor o oni zakriti zvezdi. Ni nam niti znano, iz česa sestoje oblaki, ki oklepajo Jupiterja v neprodirno tajno; ali so to našim oblakom podobne vodne megle ali pa so, kar je verjetnejše, če upoštevamo silni mraz, snežni oblaki. Astrofiziki se še vedno prerekajo med seboj in se nemara še dolgo ne bodo mogli zediniti.

Najbolj čuden in najnerazumljivejši izmed vseh pojavov na tem nebesnem telesu pa je ob južnem ekvatorskem pasu ležeča proga podolgovate oblike, dolga približno 50,000 kilometrov in 12,000 kilometrov široka. Če bi to bil otok, ki je nastal iz počasnega zgoščevanja tekoče površinske mase, bi bil tako ogromen, da bi lahko na njem postavil drugo ob drugi štiri zemeljske krogle. Žal da ne vemo ničesar o bistvu te tako zvane "rdeče pege", zlasti ker se nje oblika, barva in lega v teku let zelo izpreminjajo. Pego je prvi opazil astronom Cassini leta 1665; poslej jo nahajamo na vseh astronomskih črtežih, ki so bili v raznih dobah izdelani na osnovi opazovanja s teleskopi. Od leta 1901 do 1920 je barva te pege malo bledela, nato pa je zopet oživela in postajala čedalje izrazitejša. Obenem je začela iz nerazumljivega vzroka izpreminjati prostor. V enem samem letu je napravila tako dolgo pot, kakor sta približno dva oboda naše zemlje. Slednjič se je njeno gibanje docela ustavilo. Prišla je v bližino "črne pege", ki se navidezno giblje še hitreje, in jo je skušala potegniti v svoj tok. Črna pega se je nato izgubila, malo kasneje pa se je zopet pojavila. Bila pa je razbita v več delov, ki niso več imeli med seboj nobene zveze.

Naše znanje o tem silnem nebesnem velikanu se torej omejuje na bežne, varljive in površne vnanje pojave. Čeprav pa o Jupitru samem ne vemo skoraj ničesar, nam je vendar znana silna vloga, ki je ima s svojo maso v našem ozvezdju.

Njegovo moč dokazuje že veliko število dvorjanov, ki ga obdajajo. Devet satelitov se suče okrog njega. Največjega med njimi je odkril že Galilei in po njih je Roemer prvi izračunal hitrost svetlobnih žarkov. Če bi na Jupitru živeli ljudje, bi jim že pogled na teh devet lun moral nuditi najveličastnejši prizor. Ti Jupitrovi sateliti tvorijo na videz neke vrste izjemo v našem simetričnem osončju. Vemo namreč, da se v našem sončnem sistemu vse zvezde vrte v isti smeri, ki je obenem tudi smer, v kateri se obračajo okrog svojih osi. Ta splošni zakon nam vsiljuje misel, da so današnja čvrsta telesa v vsemirju nastala iz zgoščevanja neke meglene spirale, vrtinca kosmične tvarine, čije prasestavine so se vrtele v isti smeri.

To splošno pravilo ima dve izjemi. 8. in 9. Jupitrov saletit, ki sta obenem najbolj oddaljena od planeta se vrtita okrog njega v nasprotni smeri kakor ostala telesa v osončju. Toda zvezdoslovci nam takoj postrežejo z odgovorom. Pravijo, da so se ta nebeška telesa nekoč vrtela kot majhni planeti okrog kralja Sonca, dokler jih ni nekega dne zla usoda pripeljala preblizu Jupitru, ki jih je siloma pritegnil nase ter jih priklenil na svojo begajočo usodo.

Sicer pa je lov astroidov najljubša zabava tega gigantskega planeta. Jupiter je v sončnem sistemu znan kot velik "ribič kometov". Vse zvezde, ki na poti iz vsemirja prihajajo v njegovo bližino, postajajo plen njegove težnosti in njih beg skozi neskončnost postaja hitrejši ali počasnejši glede na smer, v kateri se bližajo "ribiču". Če pridejo v isti smeri, v kateri leži tudi njegova pot, tedaj uidejo njegovemu objemu, zdrknejo po svoji paraboli in se izgube za večno v vesoljstvo. Če pa pridejo z nasprotne smeri, tedaj jih Jupiter pritegne k sebi in ujeta zvezda pleše v silni elipsi vsaj nekaj časa po našem sončnem sistemu. Podrobnejši zvezdoslovni študij je pokazal, da se je veliko število periodičnih kometov nekoč ujelo v Jupitrove zanke. Tudi Saturn in Uran štejeta majhno število takih ujetnikov. Mars in Zemlja pa sta premajhna in preblizu Sonca, da bi lahko vplivala na pot teh vsemirskih potepuhov.

Tako nam torej stvarstvo zastira tudi Jupitra s svojo skrivnostno kopreno, in lahko samo vzdihnemo z Montesquievim izrekom: "Kaj vemo!" —Žis.

Bistro

"Tvoja naloga, Šimnovec, je zelo dobra", pravi učitelj. "Čudno se mi le zdi, da je tako podobna Kurnikovi. Kaj naj si mislim?"

"Da je tudi Kurnikova dobra", se odreže Šimnovec.

Mihail Zoščenko:

LIMONADA

Jaz seveda nisem pijanec. Če tu pa tam pogledam v kozarček, ne pijem mnogo—samo tako radi dostojnosti ali da ne pokvarim vesele družbe.

Namah lahko popijem k večjemu dve steklenici, več nikakor ne. Zdravje ne dopušča. Nekoč, za svoj god, sem ga popil pet steklenic.

Toda to je bilo v mladih, krepkih letih, ko je srce strahovito bilo v prsih in ko so mi rojile po glavi različne misli.

A zdaj se stiram.

Znanec, veterinarski ranocelnik, tovariš Pticin, me je oni dan pregledal in, veste, celo ustrašil se je. Zadrhtel je.

— Vam se pozna popolna devalvacija — je dejal. — Kje so ledvice in kje mehur, se sploh ne da dognati — je rekel. — Zelo ste že obnošeni — je dejal.

Hotel sem tega ranocelnika premikastiti, pa se mi je jeza še pravočasno ohladila, da ga nisem.

— Pojdi najprej k dobremu zdravniku — sem pomislil — da se prepričaš, kako in kaj je s teboj.

Zdravnik pa ni našel nobene devalvacije.

— Vaši organi — je dejal — so še dokaj v redu. Tudi mehur — je rekel — je docela dober in ne pušča vode. Kar se tiče srca, moram priznati — je dejal — da je vaše srce naravnost imenitno, celo širše kot bi bilo treba. No — je rekel — piti pa le nehajte, sicer vas lahko kar na lepem pobere smrt.

Umreti me pa seveda nič kaj ne mika. Živim namreč zelo rad. Saj sem še mlad. Komaj tri križe imam na grbi. Lahko rečem, da sem v polnem cvetu let, sil in zdravja. In srce imam v prsih široko, a glavno je, da mehur ne pušča vode. S takim mehurjem človek pač lahko živi in se veseli življenja. — Pa bo res treba opustiti popivanje — sem si mislil.

In res sem nehal piti.

Ne pijem in ne pijem več. Eno uro ne pijem, dve uri ne pijem. Ob petih popoldne jo pa mahnem v javno kuhinjo obedovat.

Pojem juho. Lotim se kuhanega mesa — pa me prime žeja.

— Namesto ostre pijače naročim kaj mehkega, mineralne vode ali limonade.

Naročim:

— Ej, kdo mi je nosil tu porcije, prinesi mi limonade, pasja dlaka!

Limonado mi prineso seveda na inteligentnem podstavku. V stekleničici. Natočim si jo čašico.

Napravim požirek in čutim: žganje bo menda. Natočim še. Bogme, žganje. Kaj vraga! Natočim še tisto, kar je ostalo — pravo pristno žganje.

— Prinesi še! — zakričim.

— No — si mislim — to je pa sreča, da nikoli tega.

Prinese še.

Pokusil sem še enkrat. Nobenega dvoma več — pristno žganje.

Potem, ko sem plačeval, sem pa le omenil to.

— Naročil sem limonado, a kaj si mi prinesel, pasja noga?

— Temu se pravi pri nas že od nekdaj limonada — je odgovoril natakar. — Docela zakonit izraz. Še iz starih časov. A pristne limonade, oprostite, pri nas ne točimo, ker je nihče ne pije.

— Prinesi še zadnjo steklenko — sem zaklical navdušeno.

In tako nisem nehal piti. A želja je bila vroča, da bi nehal. Saj bi tudi bil, da ni bilo teh preklicanih okolnosti in priložnosti. Je pač tako — življenje piše svoje zakone in treba se je pokoriti.

Našla sta se

Delodajalec (prosilcu za službo): "Prav za prav sem imel namen nastaviti oženjenega prosilca."

Prosilec: "To je sijajno! Že dolgo nameravam prositi za roko vaše hčere."

Higiena

Neki profesor, znan nasprotnik ženskih pravic, je predaval o higieni in rekel med drugim:

Najtemeljitejša oblika desinfekcije je indska navada, da se vdove sežgo."

OFFICE OF COUNTY CLERK
OF COOK COUNTY, ILLINOIS,
STATE OF ILLINOIS } SS.
COUNTY OF COOK }

Pursuant to the provisions of Section 34 of the Primary Election Law of Illinois, I hereby certify that the color of the paper to be used for the Primary ballots of the respective parties for the Primary Election to be held in the County of Cook, outside the City of Chicago, the City of Chicago Heights, the city of Berwyn, the Town of Cicero and the Village of Summit and Evergreen Park, on Tuesday April 12th, 1932, shall be as follows:

DEMOCRATIC PARTY.....PINK
REPUBLICAN PARTY...WHITE

IN WITNESS WHEREOF, I have hereunto set my hand and affixed the seal of the County of Cook, this 28th day of March, A. D. 1932.

ROBERT M. SWEITZER
COUNTY CLERK OF
COOK COUNTY, ILLINOIS
—(Adv.)

25 centov

v poštnih znamkah nam pošljite in poslali vam bomo lep

S. N. P. J.

ŽEPNI KOLEDAR

1932

Društva, ki jih še niso naročila, še lahko naroče, imamo jih še nekaj na rokah.

PROSVETA,
2657 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA